

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

היתר דיג בים התיכון בתקופת הרבייה בשנת 2021

רקע להחלטה

תקנות הדיג, 1937 (להלן: "התקנות" או "תקנות הדיג") קובעות איסור דיג בים התיכון בתקופת הרבייה, וכן מורות לפקיד הדיג הראשי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן: "המשרד") לפרסם מדי שנה הודעה על המועדים בהם תחול תקופת הרבייה. זאת מתוך כוונה לצמצם בתקופה רגישה זו את הפגיעה במיני הדגים המתרבים לחופי הים התיכון בישראל.

מאז סוף שנת 2016, עת תוקנו תקנות הדיג והוסף הסעיף המתייחס לנושא זה, פרסמתי בכל שנה, בכפוף לקבוע בתקנות (ולהוראת שעה שנמשכה שלוש שנים עד לתום שנת 2019, באשר למשך התקופה האפשרי), את המועדים בתקופה זו וכן היתרים שניתנו במהלכה. זאת בכדי לאפשר את רביית הדגים ולשמור על משאב הדגה שנפגע בעבר לאורך שנים. משאב הדגה הגיע בחלק מהמקרים למצב חמור שבו התמעטו הדגים הזמינים ונפגע הטבע, ואיתו נפגעו גם ציבור הדייגים המתפרנס מדיג והציבור הרחב המבקש לצרוך דגים מקומיים טריים.

בהתאם לתקנות הדיג התקפות כעת, "תקופת הרבייה" היא התקופה שבין 1 במרס לבין 1 ביולי של כל שנה, ובלבד שהתקופה הכוללת אינה פחותה מ-60 ימים רצופים ואינה עולה על 90 ימים רצופים, בהתאם להודעת פקיד הדיג הראשי.

עוד ניתנה לפקיד הדיג הראשי סמכות בתקנות להתיר, בהחלטה מנומקת בכתב, דיג בים תיכון בתקופת הרבייה, בשיטות דיג ובמועדים שיוורה, וכן לתת הוראות בעניין סוגי הדגים המותרים לדיג ושלל הדיג היומי המרבי המותר בדיג כאמור.

במהלך שנים אלו הוגשו עתירות שונות (הן מצד ציבור הדייגים והן מצד ארגוני סביבה), שהתייחסו באופן שונה לקביעתי בנוגע למהות ולהיקף השבתת הדיג.

מחד, טענו נציגי הדייגים (בעיקר הדייגים המקצועיים שהדיג הוא מקור פרנסה עבורם) שמשך התקופה וההשבתה במלואה מהווים פגיעה לא מידתית בחופש העיסוק. לשיטתם השבתת הדיג כשלעצמה עשויה להיות מהלך מקצועי ראוי, אולם יש למצוא דרך לפצות את הדייגים המושבתים מפעילות ולא, אין מקום להורות על השבתה של פעילות זו ולפגיעה בפרנסתם (על אף שהוראה זו דבר איסור דיג נקבעה במפורש על ידי מחוקק המשנה בתקנות וסמכות פקיד הדיג הראשי נוגעת להודעה על משך התקופה ומועדיה ועל מתן היתר ככל שיחליט במהלכה).

מאידך, טענו על פי רוב ארגוני הסביבה להקלות מופרזות ואף להפרה עקרונית של לשון התקנות. נטען כי לשם שמירה ושגשוג של משאב הדגה בים, יש לקבוע את תקופת השבתת הדיג למשך פרק זמן ארוך מזה שנקבע בפועל (וזאת על אף שמחוקק המשנה הותיר מרחב שיקול דעת מקצועי לפקיד הדיג הראשי ביחס למועדי התקופה ואורכה ונתן סמכות מפורשת להתיר דיג בתוך התקופה), וזאת מתוך התייחסות למיני דגים רבים המתרבים באגן הים התיכון בתקופת האביב (בין החודשים מרץ-יולי) בכל שנה. לשיטתם מתן היתר לפעילות דיג בחלק מתקופת הרבייה המוצהרת עלול לפגוע בתכלית העניין ולמנוע את התרבות הדגים. עוד נטען כי תקופת הרבייה מהווה במדינות שונות כלי מקצועי וממשקי מקובל בכדי להביא לשגשוג של הדגה, דבר שיוביל בטווח הארוך לרווחת כלל המעורבים בתחום.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

תקופת הרבייה בשנת 2020

לאחר תום שלוש השנים בהן הוראת שעה הגבילה את תקופת הרבייה לתקופה מרבית של 45 ימים, פרסמתי אשתקד את המועדים להשבתת הדיג, ובמקביל פרסמתי מתן היתר מוגבל לפעולות דיג מסוימות במהלך חלק מהתקופה. במהלך התקופה, ולאחר בחינה חוזרת של המידע, כולל העובדה שפעילות הדיג במועדים הרלבנטיים צומצמה משמעותית עקב התפרצות מגפת הקורונה בישראל ובעולם, החלטתי על קיצור מסוים של תקופת הרבייה (כשבוע). מהלך הפרסום וכן ההחלטה לקיצור מסוים של השבתת הדיג הובילו לעתירות של הציבור ולדיון בבית המשפט המחוזי בלוד בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (עת"מ 28311-05-20 ועת"מ 39848-06-20). בית המשפט בסופו של דבר אפשר למשרד לקבוע את המועדים כפי שראה לנכון, משיקולים מקצועיים, ביולוגיים וסוציאליים כאחד.

הבסיס להחלטה בשנת 2021

החלטותיי שיוצגו להלן בדבר הודעה על תקופת הרבייה לשנת 2021, וכן בדבר מתן היתר לדיג מוגבל בתוך התקופה, ניתנות לאחר שטייטה שלהן פורסמה להערות ציבור (באתר המשרד ביום 7.2.2021 ובאתר התזכירים הממשלתי ביום 10.2.2021). בהמשך לכל האמור לעיל ולאור ניסיון העבר בהתייחס לעמדות השונות ולעיתים אף המנוגדות בקרב ציבור בעלי העניין, פרסום הטיוטות להערות הציבור נועד לאפשר הליך מסודר ושקוף של שימוע ציבורי, טרם קבלת ההחלטה הסופית והמחייבת, במסגרתו יוכלו כל הגורמים המעוניינים בכך להציג את עמדתם ואת טיעוניהם בנושא. בנוסף, הפרסום להערות ציבור נעשה בהמשך לעמדותי, כפי שהוצגה במסגרת ההליכים המנהליים שנוהלו בשנת 2020, בדבר מחויבותי לערוך הליך מקדים של שמיעת טיעוני הציבור. זאת כדי להבטיח שההחלטה תתקבל לאחר בחינת כל ההיבטים הנוגעים בדבר, ולאפשר לגורמים שיהיו מעוניינים לפנות להליך המנהלי שהות מספקת לעשות זאת טרם כניסת ההחלטה לתוקפה. במסגרת הערות הציבור התקבלו הערות של המשרד להגנת הסביבה, של רשות הטבע והגנים, של ארגוני דייגים (מקצועיים ודייגי פנאי) ושל החברה להגנת הטבע. בחנתי את ההערות ואת הטענות שהועלו בהן לעומק ולאורן בחנתי את טיוטות החלטותיי כפי שפורסמו להערות הציבור. לאחר בחינת מכלול הנתונים, הן בנוגע לבסיס החוקי (תקנות הדיג), הן לאור בחינה מעמיקה של תכלית ההגבלה מבחינת תקופת ההשבתה המועדפת (שבה רבים מהמינים המקומיים בים התיכון מתרבים) והן מתוך רצון וחשיבות של המשך פעילות הדיג והוצאת דגים טריים בידי הדייגים המורשים וזאת לשם מכירה ואכילה של הציבור (מזון מקומי וטרי), קבעתי בשנה זו את תקופת הרבייה, כך שתמלא באופן מיטבי את מכלול שיקולים אלו, כפי שמפורטים בהחלטתי זו בדבר היתר לדוג בתוך תקופת הרבייה.

התייחסות להערות הציבור שהתקבלו

לעניין הערות הציבור שהתקבלו, אבקש להתייחס לטיעונים המרכזיים שהועלו בהן:

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

- בנוגע להערות בדבר הפרת חוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004, ראוי לציין כי הגבלות הדיג הנרחבות, שנקבעות במסגרת פרסום תקופת הרבייה, גם תוך בחינת השלכות ההיתר המוגבל לדיג שניתן במהלכה, מתיישבות היטב עם המטרות כפי שמופיעות במסגרת החוק. כמתחייב בחוק, החלטותיי נעשו תוך ניסיון לצמצם ככל האפשר את הפגיעה בסביבה החופית, וניסיון לאזן תכלית זו בצד הגשמת התכליות הנוספות של הגנה על רביית הדגים ואיזון הצרכים של פעילות דיג מוגבלת בזמן, במקום ובשיטות.
- בנוגע להערות בדבר הצורך באיסור דיג גורף לאורך 60 ימים רצופים לפחות – לשיטתי, ניהול ממשק דיג בים התיכון, הכולל גם השבתת דיג נרחבת לאורך תקופה של עשרות ימים, ולצד זאת התרת אפשרות לציבור להמשיך ולדוג במשורה ובכפוף למגבלות מקצועיות, מהווה שילוב נכון וראוי של ניצול מקיים של משאב טבעי מתחדש. אורך תקופת הרבייה שנקבע הוא 67 ימים, וההיתר (שמשכו 26 ימים, תוך הבחנה ושונות בין שיטות דיג, עומקים וסוגי דגים) אינו פוגע בהגשמת תכליות התקופה בדבר הגנה על התרבות הדגים. הגבלות הדיג בישראל הקבועות במסגרת תקנות הדיג שנכנסו לתוקפן החל מ-2017 מהוות אבן דרך משמעותית ומובילה ביחס למדינות אחרות המנהלות ממשק דיג באגן הים התיכון. בבחינת השפעות הוראות ההיתר, אין בהן לשיטתי כדי לאפשר דיג מאסיבי בתוך תקופת הרבייה, משום שהדיג שיותר לפי ההיתר מוגבל לשיטות סלקטיביות, וכן לעומקים שמצמצמים את הפגיעה בדגים רבים ומונעים שיטות שעלולות לפגוע שלא במתכוון במיני דגים חשובים ביותר להגנה (למשל איסור גורף על שיטת הדיג במערך חכות שוקע, שעלול לפגוע במיני הדקרים המתרבים בעונה זו). בכך, ההיתר אמנם מאפשר דיג בהיקף מסוים ומוגבל, אך תוך הפחתה למינימום של הפגיעה בתכליות תקופת הרבייה.
- הטענה לפיה אין אגף הדיג עורך ניטור שוטף של מצב הדגה ואין בפניו נתונים חדשים על התאוששות משאב הדגה שיכולים להצדיק הקלה מפרק הזמן המינימלי להשבתה – ראשית, כאמור לעיל, ההיתר אינו מהווה קיצור של תקופת הרבייה, והוא ניתן מכוח סמכות מפורשת בתקנות להתיר דיג במהלכה. לעניין הטענה בדבר היעדר נתונים רלבנטיים, הרי שאגף הדיג ביצע ניטור שנתי רציף בכל אחת מהשנים 2014-2020, בין אם בנמלי ובמעגנות הדיג ובין אם באמצעות ניטור על גבי ספינות מכמורת בעת שהן פועלות בים. המידע שנאסף משמש בין היתר לדיווח של אגף הדיג לארגון הדיג של הים התיכון (GFCM).
- לעניין הטענה לפיה חודש מאי הוא החודש הניצב ברמה הגבוהה ביותר מבין כל חודשי השנה ביחס למינים בעלי ערך מסחרי המצויים ברבייה - בהתאם למידע הנוגע לאזור דרום מזרח הים התיכון, ניתן לקבוע שתקופת הרבייה לחלק מהמינים ברי ההגנה חלה בין אפריל ליוני. עם זאת, ידוע כי יש מינים מקומיים המתרבים גם בחודש מרץ ויש המתרבים גם בחודש יולי (מעבר לכך שישנם גם מינים מקומיים המתרבים מחוץ לתקופות הרבייה והגיוס - בחודשי הסתיו והחורף). לכל אחד מהחודשים, כמו גם לתקופה הכוללת, תרומה לשמירה על הדגים המתרבים, וקשה לקבוע באופן מספרי ומוחלט, בוודאי לאור שינויים בטמפרטורת המים באזורנו, כי חודש מאי משמעותי יותר לרבייה מהחודשים אפריל או

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

יוני. לאחר בחינת מכלול השיקולים, מצאתי לנכון לקבוע כי תקופת הרבייה חלה במהלך חודש מאי כולו, כאשר במהלך חלקו של חודש מאי יותר דיג באופן מוגבל, לפי ההיתר.

- בנוגע לצורך בהארכת תקופת הגיוס במכמורת מעבר ל-60 ימים – מתוך בחינת הנתונים שאסף אגף הדיג בשנים שלאחר תיקון תקנות הדיג ניכר שיפור במספר פרמטרים שהם הבסיס לקביעת תקופה זו. בין היתר, ניכר צמצום בהיקף התפיסה של מיני דגים בגודל קטן מהמותר (שלל דיג מושלך). בנוסף, נראה שיפור בגודל הדגים המסחריים הנתפסים ברשתות המכמורת, בעיקר לאחר סיום תקופת השבתת הדיג בתקופת הגיוס. הגבלות הדיג שחלות על ענף זה, בעיקר במרחב הפעילות ובעומק הדיג המותר, מהוות בסיס איתן ומנוטר לצמצום ניכר בפגיעה בערכי טבע מוגנים (צבים, דגי סחוס), והגנה על מרבית הדגים המתרבים בתקופת האביב והקיץ, תוך דגש על מינים מקומיים בים תיכון (ולא מינים פולשים). יצוין כי בצד הערה שעניינה הארכת התקופה, התקבלה הערה נוגדת שעניינה בקשה לצמצום התקופה ל-45 ימים. יצוין כי בניגוד לתקופת הרבייה, התקנות אינן קובעות אורך מינימאלי לתקופת הגיוס אלא רק אורך מקסימלי של 90 ימים. לאחר שקילת ההערות מכל ההיבטים, אני סבור כי אורך תקופת הגיוס שעליה הודעת, של 60 ימים בחודשים יולי ואוגוסט, משיגה את המטרה של הגנה על הדגים הצעירים של מיני דגים מקומיים המתגייסים ללהקות בעומק הים בתקופה זו.

- בנוגע להערות ציבור הדייגים הספורטיביים, על כך שאין בעולם עוד מדינה המגבילה דיג חכות בעונות רבייה – לתפישתי, המצב שבו נוהל בעבר ממשק הדיג ותוצאותיו חייבו התייחסות מתאימה, שכללה גם הגבלות על כלל שיטות הדיג ובכללן הדיג הספורטיבי. עם זאת, קיבלתי חלקית את הטענות, והגבלות הדיג בחכות צומצמו כך שיתאפשר לאורך כל תקופת הרבייה לדוג עם חכה מסירה בעומק הים (מעל 30 מטר) וגם זאת לטובת דיג של **מין אחד בלבד** (פלמידה לבנה) שאינו נמצא בסכנת הידלדלות והינו מין פולש מים סוף אל הים התיכון. לאור האמור לעיל, אין בהיתר של שיטה זו, במגבלות שתוארו, משום פגיעה בהשגת תכליות תקופת הרבייה.

- בנוגע להערות ציבור הדייגים המקצועיים בנוגע לחוקיות המהלך, כל עוד לא ניתן פיצוי כספי בגין השבתת הדיג – איסור הדיג בתקופת הרבייה קבוע בתקנות. החלטתי זו, הנובעת מהסמכות שהעניק לי מחוקק המשנה, נוגעת להודעה על תאריכי ומשך התקופה, וכן על מתן היתר לדיג מסוים במהלכה. לגופה של הטענה, לאורך שנים רבות לא הושבת הדיג בתקופת הרבייה, מה שהשפיע בין היתר על הידלדלות במשאב הדגה, שפגע בראש ובראשונה בציבור הדייגים המתפרנסים. להערכתנו, מהלך זה של קביעת הגבלות דיג בתקופה בה חלה תקופת הרבייה בין החודשים אפריל ליוני מהווה כלי אפקטיבי ומאוזן, שגם בא לידי ביטוי בשגשוג מחודש של חלק מהמינים שנפגעו, ולאורך הזמן יהווה גם בסיס לשיפור כלכלי של ציבור הדייגים המתפרנסים מענף זה. יודגש, כי על פי ייעוץ משפטי שניתן לי אין זכות קנויה לדייגים לקבלת סיוע כספי בגין השבתת הדיג בתקופת הרבייה וככל שיוחלט להקצות סיוע כזה, יהא הדבר לפני משורת הדין ולא בשל חובה המוטלת על המדינה לעשות כן. בנוסף אבקש להבהיר שאין בקביעותי המקצועיות בעניין זה משום הבעת עמדה בנוגע לאפשרות מתן תמיכה ממשלתית לפני משורת הדין בגין השבתת הדיג.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

בחינת השלכות אירוע זיהום נפט על תקופת הרבייה

למרבה הצער בעת הכנת מסמך זה, ולאחר פרסום הטיוטה להערות הציבור, פקד את חופי הים התיכון אירוע זיהום נפט (זפת), שעדיין נמצא בטיפול ובבחינת השלכותיו. המשרד מעורב בבחינת השלכות האירוע והשפעותיו גם על משאב הדגה, וככל שאמצא כי יש מקום לשינוי תקופת הרבייה עליה הודעת או לשינוי ההיתר, אדאג לפרסם זאת בהקדם ותוך התייחסות מקצועית מפורטת לכל שינוי, באם יהיה בכך צורך. כל זאת לאור הדאגה מפני פגיעה אפשרית בדגים הנמצאים באזורינו בשל אירוע הזיהום.

הודעה על תקופת הרבייה בשנת 2021

תקופת הרבייה שקבעתי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(ד) לתקנות הדיג היא החל מתאריך י"ג אייר תשפ"א (25 באפריל 2021) ועד ליום כ' תמוז תשפ"א (30 ביוני 2021). הודעה זו תפורסם

כנדרש בתקנות, בשני עיתונים יומיים, האחד בשפה העברית והשני בשפה הערבית. בתקופה זו, **שמשכה 67 ימים**, נאסר הדיג בים התיכון, מתוך כוונה לאפשר לדגים מהמינים השונים המתרבים לאורך חופי ישראל להעמיד בבטחה דור צאצאים חדש, שיאפשר את שמירת ושגשוג משאב הדגה המקומי, אשר מהווה חלק בלתי נפרד ממקור מזון טרי ובריא לציבור הרחב (בדומה למדינות שוכנות ים בכל רחבי העולם ובפרט באזור הים התיכון).

החלטתי להודיע על תקופה זו, בתוך טווח המועדים בהם ניתן לקבוע את התקופה בהתאם לתקנה 8א(ז) לתקנות, מבוססת על המידע העדכני בנוגע למועדי הרבייה של רבים ממיני הדגים השוכנים לחופינו. החודשים בהם מתרחשת עיקר הרבייה באזורנו, היא בחודשים אפריל עד יוני בכל שנה, כשידוע שישנם מיני דגים אחרים המתרבים גם במועדים אחרים, אולם התקופה בה מרבית המינים מתרבים היא כאמור בעונת האביב וראשית הקיץ. משך התקופה שנקבעה במסגרת הודעתי מתייחס למכלול השיקולים הנוגעים באפשרות להגנה מיטבית על אוכלוסיות הדגים המתרבות בעונה זו, לצד אפשרות לפעילות דיג, בין אם מקצועי לטובת מכירת דגים טריים ובין אם לטובת פעילות דיג פנאי המאפשרת לציבור הדייגים לתפוס דגים ראויים המשמשים לצריכה עצמית.

הודעה על היתר דיג בתקופת הרבייה בשנת 2021

על אף קביעת איסור הדיג בתקופת הרבייה מן הטעמים המפורטים לעיל, מתוך שיקולים של ניהול ממשק דיג, הכולל שמירה מיטבית על מיני הדגים החשובים, לצד האפשרות להמשיך בפעילות דיג שפגיעתה מועטה וחשיבותה הכלכלית-חברתית משמעותית, אני מודיע כי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(1א) לתקנות, אני מתיר דיג בים התיכון של דגים שאינם שייכים לתת משפחת הדקרים (*Epinephelinae*) וכן דגים שאינם המינים אוכס גדול-קוף (*Sciaena umbra*) וסלפית צהובה פסים (*Sarpa salpa*), בתקופת הרבייה בשנת (להלן- תקופת הרבייה), לבעלי רישיונות בתוקף באותה תקופה, 2021, בתנאים האלה:

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

- (1) בתקופה שבין יום י"ג אייר תשפ"א (25 באפריל 2021) ועד ליום ט' סיון תשפ"א (20 במאי 2021) (כולל), בשיטות ובמקומות האלה:
- (א) דיג ספורטיבי באמצעות חכות בודדות מכלי שיט רק במקום שבו עומק המים עולה על 10 מטרים;
- (ב) דיג באמצעות רובה תת-ימי בכל עומק;
- (ג) דיג באמצעות רשתות עמידה, שמידת חוריהן 50 מילימטר מקשר לקשר לפחות;
- (ד) דיג באמצעות רשת טבעת, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30 מטרים;

- (2) בנוסף על האמור בפסקה (1), דיג במועדים, בשיטות ובמקומות האלה:
- (א) בכל תקופת הרבייה - דיג בשיטת מערך חכות צף, רק מספינות בעלות רישיון דיג לשיטה זו, ורק במקום שבו עומק המים עולה על 40 מטרים;
- (ב) מיום י' בסיון תשפ"א (21 במאי 2021) ועד ליום כ' תמוז תשפ"א (30 ביוני 2021) - דיג באמצעות חכות בודדות מסירה, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30 מטרים ורק לדיג של פרט אחד ביממה של המין פלמידה לבנה - *Scomberomorus commerson*.

הודעה על היתר זה תפורסם, כנדרש בתקנות, ברשומות.

להלן הנימוקים להחלטתי בדבר מתן היתר דיג בתקופת הרבייה בשנת 2021:

במהלך השנים האחרונות (החל משנת 2015), החל המשרד, בעיקר באמצעות אגף הדיג, להוביל מספר מהלכים משמעותיים, שתכליתם שינוי אופן פעילות הדיג בישראל, תוך שימת דגש על המצב של הידלדלות משאב הדגה בים התיכון (באזור ישראל ובכלל האגן). בין היתר נקבעו החל משנה זו הגבלות דיג משמעותיות, כפי שהובאו לבסוף לכדי מדיניות קבועה, עת אושר תיקון נרחב לתקנות הדיג, אשר נועד להוביל לשינוי המציאות בתחום פעילות הדיג והשמירה על משאב הדגה המתחדש. אחת הדרכים הנפוצות במדינות העולם ואשר נחשבות לבעלות השפעה מהירה ומידתית, הינה הגבלה של פעילות הדיג בתקופה העיקרית בה מתרבים דגים חשובים. דגים חשובים הם דגים המהווים עוגן הן מבחינת המשך השמירה והשגשוג של מיני דגים מסחריים וכן הגנה על מיני דגים בעלי חשיבות לבריאות המערכת האקולוגית גם אם אינם מהווים מטרה למסחר (כרישים, צבים, יונקים ימיים).

ראוי לציין כי בדומה למדינות אחרות, קביעת מגבלות הדיג השונות נעשית תוך שימת דגש גם על ההיבט הציבורי הרחב, הכולל לצד שמירה משופרת המתכתבת עם המידע המדעי העדכני, גם מתן אפשרות להמשך פעילות דיג שפגיעתה בתכלית ההגבלות הינה מוגבלת. זאת, בכדי שהציבור הרחב יוכל ליהנות מאספקה רציפה ככל הניתן של דגים טריים משדות הדיג המקומיים, שמגיעים לשווקים באמצעות הדייגים העוסקים בפעילות זו (בעיקר למטרת פרנסתם).

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

לשמחתנו וגם לשמחת ציבור הדייגים, ניכרת בשנים האחרונות התאוששות של חלק ממיני הדגים החשובים (ביניהם גם דגים מתת משפחת הדקרים). ייתכן שלמהלך של השבתות הדיג בתקופת הרבייה בשנים האחרונות בשילוב מגבלות השלל ביחס לבעלי רישיונות לדיג ספורטיבי לאורך כל השנה, וכן יתר המגבלות ביחס למרחבים אסורים לדיג ולגודל הדגים כפי שנקבעו בתקנות, ישנה השפעה חיובית ומצטברת על כך.

הדגים המשתייכים לתת משפחת הדקרים (*Epinephelinae*) משמשים מיני מטרה בולטים לדיג בישראל. דקרים, כדגים טורפים מקומיים גדולים, הם בעלי חשיבות לבריאותה של המערכת הימית בכל אזור מזרח הים התיכון (הלבנט), כמו גם במדינות נוספות באגן הים התיכון. חשובה באופן מיוחד העובדה שהם משמשים לוויסות ולהתמודדות עם תופעת הפלישה והתבססות של מינים פולשים דרך תעלת סואץ, כמו דגים ממשפחת הסיכניים הניזונים בעיקר מאצות ועלולים לפגוע ביציבות המערכת האקולוגית. שמירה מיטבית על מיני הדקרים מהווה גם כלי חשוב בתחרות עם מינים פולשים בעייתיים במיוחד, כדוגמת המין זהרון הדור שהולך ומתרבה באזורנו בשנים האחרונות ומהווה איום משמעותי על שגשוג מיני דגים רבים.

מיני הדגים מתת משפחת הדקרים מצויים בלחץ דיג משמעותי בעולם כולו וכך גם במזרח הים התיכון וספציפית בישראל וזאת בעיקר בשל ערכם המסחרי הגבוה. הדקרים פגיעים במיוחד לפעילות דיג תקופת הרבייה שלהם בשל אסטרטגיית הרבייה שלהם, המורכבת מקבוצות דגים בהן מספר הזכרים קטן בהרבה ממספר הנקבות. פגיעה בזכרים גדולים בקבוצה כזו, עלולה להוביל להפסקה של אירוע הרבייה, ולדחיית ההטלה של מיליוני ביצים.

בגלל מאפייניהם הביולוגיים – התקבצותם באתרים מוגדרים לצרכי רבייה, כמו גם מנגנון החלפת הזוויג מנקבה לזכר בגיל של מספר שנים, דקר הסלעים הוא מין מבוקש ביותר לדיג בתקופת הרבייה, אך גם מינים נוספים מקרב תת המשפחה, כדוגמת דקר המכמורת (לוקוס לבן) שמחירו הוא הגבוה ביותר בשוק, הדוקרנית האדומה, שעיקר מזונה מבוסס על דגי סיכון, ודקר אלכסנדרוני, שהוא הנדיר מדקרי המסלע המקומיים.

מספר מדינות באגן הים התיכון ובכללן ישראל פועלות זה שנים לקביעת הגבלות דיג על דגים מתת משפחה זו, ומספר מדינות אף קבעו איסור גורף של דיג דקרים בתקופת הרבייה המרכזית (בין חודש אחד ועד ל-4 חודשים). בשל העובדה שדגים אלו מתקבצים כאמור לפעילות רבייה (המוכרת בין אנשי הדיג בשם "חתונות של דקרים"), בשל קרבתם לאזורים סלעיים, ומבנה ההרמון המיוחד, נדרשת עבודה הגנה נרחבת ייחודית גם בהשוואה למינים אחרים המתרבים גם הם בעונת האביב. בחלקים של הים התיכון תועדה ירידה של עד 95% מהאוכלוסייה וכן הפיכת אזורי הרבייה למטרות דיג אינטנסיבי. באופן שמרני ניתן להעריך כי נצפתה ירידה של 50% במספר דגי דקר הסלעים ברחבי הים התיכון בין השנים 1990-2010.

לסיכום - הגנה על תת משפחת הדקרים

משקלול המידע הקיים עולה כי יש חשיבות רבה ובולטת להגנה נרחבת על מיני הדגים מתת משפחת הדקרים. לכן, ההיתר שניתן מכוח תקנה 8א(1) לתקנות הדיג לאפשרות דיג בתקופת הרבייה, גם בתנאים השונים המגבילים, לא יחול כלל על דיג של מינים מתת משפחה זו, ולגביהם יהיה איסור דיג גורף לאורך תקופה של 67 ימים.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

הגנה על מינים נוספים

בנוסף למיני הדגים השייכים לתת משפחת הדקרים, מצאתי לנכון להגביל לאורך כל תקופת ההיתר, את הדיג של שני מינים נוספים: אוכס גדול-קוץ, דג טורף השייך למשפחת המוסריים והנו מין צמוד סלע מקומי אשר נמצא בסטאטוס של סיכון בפרסומי ארגון ה-IUCN; וכן של המין סלפית צהובת סנפיר שהנו דג צמחוני מקומי, אשר נוכחותו באזורנו פחתה מאוד בשנים האחרונות, עד כי הוא מוגבל מאוד בשלל הדיג והתצפיות ללהקות מין זה מרוכזות בעיקר באזור אחד בצפון הארץ. חשיבות ניכרת להגנה על מין זה הינה בין היתר בשל התחרות הקיימת מול מיני דגים צמחוניים פולשים, בעיקר ממשפחת הסיכניים (אראסים) וההשפעה על בתי הגידול הסלעיים. בכדי להגן באופן מיטבי ולתקופה ממושכת (67 ימים) על אפשרות הרבייה של מיני דגים נוספים ועל הישרדותם של הדגיגים הצעירים, היתר הדיג בתקופת הרבייה כפי שנקבע בהתאם לתקנה 8א(1א), יתאפשר בחלק מהתקופה דיג באמצעות רשתות עמידה עם **גודל עיניים הגדול מ-50 מ"מ מקשר לקשר** (כדי למנוע דיג של הדגיגים הקטנים בגודלם) וכן דיג באמצעות רשת טבעת (ספינות לדיג הקפה) **רק מעומק מים של 30 מטרים ומעלה** (הגנה על האזור הרדוד משמשת כלי אפקטיבי בצמצום הפגיעה במיני דגים נוספים המתרבים בתקופה הנקובה וכן בדגיגים המתקבצים תדיר באזור המים הרדודים).

ההיתר לדוג בשיטת דיג של **רובה תת-ימי בצלילה חופשית**, מאפשר למי שעוסק בשיטת דיג זו את האפשרות לבצע את פעילות הדיג באמצעות כניסה למים גם ישירות מהחוף (ולא באמצעות סירה בלבד). העובדה ששיטה זו הינה סלקטיבית למדי מאפשרת להתיר את הפעילות גם בעומקים רדודים.

מבחינת נתוני השלל של הדגים בשיטות המותרות לעיל (רשת עמידה, וכן רשת טבעת בעומק העולה על 30 מטרים), נראה כי **התרת אפשרות מוגבלת לדיג, בהתאם לתנאים שפורטו, במהלך התקופה שבין 25 באפריל ועד 20 במאי, לא תהווה פגיעה משמעותית בדגים המתרבים בתקופה זו ולכן גם לא בהשגת תכליות תקופת הרבייה**. אי לכך, מתן אפשרות לדיג בתקופה הנקובה לעיל ובכפוף למגבלות המנויות בגוף ההיתר, תאפשר מחד לציבור הדגיגים להמשיך ולפעול באופן חלקי ומאידך, תוביל לשמירה משופרת ואחראית על רביית הדגים החשובים לשם שגשוג הדגה.

דיג באמצעות מערך חכות צף המבוצע בעומק הים (מעל 40 מטרים) אינו מהווה גורם המפריע לפעילות הרבייה של הדגים החופיים, מאחר ששיטה זו מכוונת לתפיסת דגים גדולים השוחים בגוף המים (בעיקר במים העליונים) וכאשר היא מתבצעת במרחק גדול מהחוף ובעומק הים, הרי שהיא מתבצעת רחוק ממרבית אזורי הרבייה והאימון של הדגיגים הצעירים. לכן, בעומק כזה ובשימוש בשיטת דיג זו, המתרחשת בחלק העליון של גוף המים, אין כמעט מגע עם הדגים המתרבים בתקופה זו.

בתקופת ההיתר שמשכו 26 ימים יותר דיג של כל מיני הדגים (למעט המינים שנאסרו והוזכרו במפורש), ככל שהוא מבוצע בהתאם לשיטות שמנויות בסעיף 1 להיתר. אולם, גם ביתר תקופת

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

הרבייה, לאחר תום 26 הימים, מצאתי לנכון להתיר באופן נקודתי וכירורגי דיג של מין אחד בלבד (פלמידה לבנה), בתנאים מוגבלים מאוד של עומק מים מעל ל-30 מטרים וכן במגבלת כמות של פרט אחד ביום. מדובר בדג פלגי השוחה בחלק העליון של הים, והדיג שלו באמצעות שיטת הדיג של חכות בודדות נעשה באופן ייעודי, תוך מידת פגיעה מועטה ביותר במיני דגים אחרים. בנוסף, מדובר במין פולש מים סוף אל ים תיכון, ולכן אינטרס ההגנה לגביו אינו זהה לתכליות של הגנה על מינים מקומיים בתקופת הרבייה.

בנוסף, ההיתר שניתן נקבע לתקופה מסוימת ותחומה בתוך תקופת הרבייה כולה. כך, ההיתר (למעט מערך חכות צף בעומק הים ודיג בחכות של פלמידה לבנה) אינו חל בסוף חודש מאי ובכל חודש יוני, שמהווים תקופה מרכזית ברביית מינים מקומיים רבים, תוך דגש מיוחד לרבייה של מיני דקרים, מיני דגים ממשפחת הספרוסיים ועוד וכן תקופה רגישה של רביית צבי הים הרגישים להילכדות ברשתות עמידה בקרבת החוף.

ניר פרוימן

פקיד הדיג הראשי